ПОГОДЖЕНО

Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм

_____

"__" _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора державної наукової установи "Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії"

_____ Тетяна АБРАМЯН

"__" _____ 2024 р.

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА "ІНСТИТУТ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА, ЕКОЛОГІЇ МОРЯ ТА ОКЕАНОГРАФІЇ" Ідентифікаційний код 45400343 м.Київ

ПРОГРАМА

здійснення наукових спостережень державної наукової установи "Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії" на промислі водних біоресурсів та під час інших видів вилову водних біоресурсів у водних об'єктах України

Київ – 2024

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Основною метою даної Програми є комплексне вивчення водних біоресурсів у водних об'єктах України.

При цьому планується вирішувати наступні завдання:

- збір наукових даних про склад уловів у різних знаряддях лову на різних видах спеціального використання водних біоресурсів;
- збір біологічних даних щодо видів водних біоресурсів, дозволених до вилову у порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів;
- збір біологічних зразків;
- збір даних про функціонування знарядь лову для розробки наукових засад охорони та раціонального використання водних біоресурсів (окремо по водних об'єктах та видах водних біоресурсів).

Виходячи з вимог чинних актів законодавства України, зокрема Закону України "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів" (№ 3677-VI, у редакції від 01.07.2023), а також відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1347 від 22.12.2023, для усіх експлуатованих видів водних біоресурсів мають встановлюватись ліміти спеціального використання водних біоресурсів.

Наукові дані, що планується збирати шляхом реалізації даної програми, у першу чергу будуть використані для розробки відповідних наукових обгрунтувань лімітів спеціального використання водних біоресурсів.

Крім цього, відповідно до міжнародних зобов'язань в рамках співпраці України з регіональними рибогосподарськими організаціями (зокрема з Генеральною комісією з питань рибальства у Середземномор'ї – ГКРС), первинні та оброблені наукові дані щодо основних видів водних біоресурсів вод України можуть надаватись міжнародним експертним (науковим) групам для узгоджених наукових оцінок, за залучення провідних наукових експертів та за використання науково-технічного потенціалу країн-партнерів.

2 ЗМІСТ І МЕТОДИКА РОБІТ

Планується здійснювати наукові іхтіологічні та гідробіологічні спостереження під час ведення промислу суб'єктами промислового рибальства, а також під час здійснення дослідного вилову відповідно до законодавства.

Об'єктами спостережень є види водних біоресурсів (риби та безхребетні), присутні в уловах та дозволені до вилучення у порядку здійснення різних видів спеціального використання водних біоресурсів.

Для організації наукових спостережень Державна наукова установа «Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії» (далі – ДНУ «ІРГЕМО») звертається до користувачів водних біоресурсів для отримання їх згоди на тимчасову присутність фахівців ДНУ "ІРГЕМО" на місцях (на суднах, у берегових бригадах, на рибоприймальних пунктах тощо.

При цьому узгоджуються:

- календарний період, коли є можливим здійснювати наукові спостереження;
- місця (райони) здійснення наукових спостережень;
- види промислу (спеціального використання водних біоресурсів), під час здійснення яких проводяться наукові спостереження;
- види та обсяг аналізів водних біоресурсів, що можуть впливати на якість сировини, отримуваної з досліджуваних водних біоресурсів.

Дані наукові спостереження можуть передбачати:

- біологічні аналізи водних біоресурсів;
- визначення розмірно-вагових характеристик;
- фотографування водних біоресурсів;
- відбір біологічних зразків (зразки генетичних матеріалів, зразки тканин для досліджень патологій гідробіонтів, збір реєструючих структур для визначення віку тощо).

Загалом, збір та обробка іхтіологічних та гідробіологічних матеріалів проводиться відповідно до стандартних (загальноприйнятих) методик [1–7].

Риба та інші водні біоресурси вивчаються, за потреби відбираються біологічні зразки, але при цьому безповоротне вилучення риби та інших водних біоресурсів з уловів виключається.

Наукові спостерігачі (співробітники) ДНУ "ІРГЕМО" під час здійснення наукових спостережень в рамках реалізації даної програми повинні не порушувати виробничий процес користувача водних біоресурсів.

Наукові спостерігачі (співробітники) ДНУ "ІРГЕМО" мають забезпечити нерозповсюдження отриманої під час здійснення наукових спостережень інформації про економічну діяльність користувачів водних біоресурсів.

На кожному пункті здійснення наукових спостережень виконуються гідрометеорологічні спостереження та спостереження стану водного середовища (температура води, прозорість, глибина, хвилювання, швидкість та напрямок вітру).

Гідрохімічні дослідження передбачають визначення солоності води, вмісту кисню, $БСК_5$ та pH.

Кожен відібраний зразок біологічних матеріалів забезпечується етикеткою та супровідною інформацією щодо виду, дати та району відбору зразка, а також щодо параметрів (довжини, ваги) особини, в якої було відібрано зразок.

Будь які дослідження, відбирання зразків видів Червоної книги України допускається лише у разі погодження видів, районів та кількості зразків з Національною комісією з питань Червоної книги України.

Будь які наукові спостереження водних біоресурсів під час спеціального використання водних біоресурсів в межах Природно-заповідного фонду України допускаються за умови узгодження таких спостережень з та адміністрацією відповідних природно-заповідних установ.

3 ТЕРМІН ДІЇ ПРОГРАМИ

Здійснення наукових спостережень відбувається щороку протягом календарного року - з 1 січня до 31 грудня,

Загальний термін дії програми - з 15 лютого 2024 року до 31 грудня 2028 року.

4 ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Первинні біологічні дані та біологічні зразки, дані про стан середовища існування водних біоресурсів.

Заст. директора ДНУ "ІРЕМО"
з наукової роботи, канд.біол.
наук, ст.наук.співробітник Костянтин ДЕМ'ЯНЕНКО

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Правдин И.Ф. Руководство по изучению рыб / И.Ф. Правдин – М.: Пищевая пром-сть, 1966. – 376 с.

2. Рикер У.Е. Методы оценки и интерпретация биологических показателей популяций рыб / У.Е. Рикер – М.: Пищевая пром-сть, 1979. – 408 с.

3. Методические рекомендации по принципам регулирования промысла и методам оценки параметров рыбных популяций. – М.: ВНИРО, 1980. – 51 с.

4. Методические рекомендации. Применение математических методов и моделей для оценки запасов рыб. – М.: ВНИРО, 1984. – 156 с.

5. Методы рыбохозяйственных и природоохранных исследований в Азово-Черноморском бассейне. Сборник научно-методических работ. – Краснодар, 2005. – 352 с.

6. Жадин В.И. Методика изучения донной фауны водоемов и экологии донных беспозвоночных / В.И. Жадин – М.: Изд-во АН СССР, 1956. – С. 279–382. – (Жизнь пресных вод СССР; т. 4.).

7. Методические рекомендации по сбору и обработке материалов при гидробиологических исследованиях на пресных водоемах. Зообентос и его продукция. – Л.: ГосНИОРХ, 1984. – 52 с.